

Nyomhagyás

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Fotográfia szakos végzős hallgatói

SOMOSI RITA

Síró újszülött és PHOTO DIPLOMA (nagybetűkkel) – a MOME fotó MA szakának idei végzőseit bemutató ofset kiadványban; dupla oldalakon mutatkoznak be az alkotók a diplomamunkájukat reprezentáló pár kép és rövid leírás segítségével. Egymástól nagyon eltérő sorozatok születtek, nehéz lenne egy markáns irányt vagy törekvést kiemelni, ugyanakkor a látás problematikája több alkotót is inspirált, melyek hol dokumentarista, hol narratív elemekkel keveredve rajzoltak ki társadalmi és kulturális problémákat. A nyomhagyás gesztusa különböző szinten, de majdnem minden alkotónál megjelent, ezért érdemes a jelenséget egy fiatal művészgeneráció szemléletének egyik mozgatórugójaként tekinteni.

Hodosy Enikő *Láthatatlan te* című diplomamunkájában zúzdások, hegek, véraláfutások vizuális megjelenítésével vizsgálja a lelkiállapotokat. A nyomhagyás gesztusára, folyamatára koncentrálna: a képek többségén a sebek az eredeti környezetükből kiszakítva jelennek meg, a sérülést helyezve a középpontba, erőteljes kontrasztokkal és megvilágítással még inkább hangsúlyozva, akár már teátrálissá téve jelenlétüket. Az alkotó évekkal ezelőtt kezdett sebeket fotózni, melyeket egyéb testlenyomatokkal kiegészítve egy naplószerű képfolyamba olvasztott. Hodosy a személyesség formáit keresi, a határokat – úgy beszél a lelki sérülésekről, fájdalomokról, hogy az elszenvedők mindvégig inkognitóban maradnak, az alakok arca egyáltalán nem vagy csak elmosódva kivehető, máskor hátat fordítanak, elfordulnak. Változatos formájú és színvilágú sérülések jelennek meg, premier plánban látjuk őket, fájdalmas vagy – elsősorban a véraláfutások esetében – az absztrakció határán egyensúlyozó képekként. Bőrünk, egyben külső védőrétegünk fontos kommunikációs felület, láttatni vagy elrejtetni akarunk valamit. A sorozatban férfi és női torzók egészítik ki az atmoszferikus snapshot jellegű képeket, valamint antik szobrokról készült szűk kivágású felvételek, melyek beemeléseivel az alkotó már egy általánosabb térbeli és időbeli síkra helyezi a kiindulási pontot, s nem véletlen, hogy az élő emberekről is határozottan szoborszerű képeket készít. Az elmosódott portrék homályban hagyják a szereplőket, miközben az utcaképek is sérülések, erőszak nyomairól árulkodnak. A felhőformában installált, változó méretű és technikájú fotóegyüttesben a képek egymás kontextusai is. Egy asszociációs hálóban jelennek meg a testen hagyott fizikai nyomok és lelki sérülések, s a párizsi merénylet helyszínén fotózott, golyó

ütötte lyukak vagy a természeti elemek. Az installáció középső részén megjelenő ultrahangkép talán a kezdet, a sértetlenség állapotára utal. Az alkotó mindazonáltal el is távolodik a személyes szinttől, és civilizációs reflexióvá formálja sorozatát, ahol a poszthumán emberi test sérülékenységén van a hangsúly.

Krista Mátyás *Cut* című sorozata az ökológiai lábnyom és a környezeti erőforrások helyzetével foglalkozik, méghozzá vizuálisan kidolgozott, igen attraktív formában. Képein a természetből kivágott négyzetes egységek hivatottak megjeleníteni azon erőforrásokat, melyeket az ember használ, pontosabban kihasznál. Mindezt olyan pasztellvilágba helyezi, ahol a problémák inkább emlékeztetnek egy kívánatos süteményre, mint megoldandó problémára, így ütköztetve a látványt a tartalommal. Kocka formájú, kézműves makettjeivel annyit mutat, amennyit be tudunk fogadni, mindvégig kontrollálva a tartalmat: legelő, épületek, széndioxid, tenger vagy éppen kedves fa-kompozíciók a maguk banalitásával hivatottak az emberi kizsákmányolást megjeleníteni a képeken, egyben az öko-lábnyom vagy közös felelősségvállalás kérdéskörét felvetni. Az etető pasztellszínek befogadhatóvá teszik a manapság sokat sulykolt, nehezen emészthető tartalmat, míg a léptékváltás, az idilli hangulatú négyzetes egységek közelebb hozzák a problémát, amivel foglalkozni kíván. Abszurd társadalomkritika: az ökológiai problémát vonzó termékként tárgyasítva éri el célját.

Páll Tamás *ArbVau Network*-je a privát szféra és az internet feletti kontroll témakörére reflektál. Egy olyan videójátékot hozott létre, melyben azt mutatja, hogy az egyén hogyan veheti vissza az irányítást a minket kontrolláló és megfigyelő hálózattól, hogyan szabadulhat meg az eladható „termék-léttől”, s válhat újra függetlenné. Ezt a big data korában a humán spammé válás, azaz az identitás megsokszorozása és szétszóródása teszi lehetővé. Nemcsak gyakorlati útmutatást kapunk az alkotótól, hanem a gondolkodásmódot adja át: a kisajátításhoz szükséges önreplikálás (spamesítés) folyamatát mutatja be a játékban; az egyén, sokszorosítva önmagát, létrehozza a multi-perszonális és szétszórt közösséget, aminek segítségével saját adatfolyamát zavarhatja össze. A játékban spammé, háttérzajjá válik a felhasználó, annak érdekében, hogy visszanyerje a webes felületeit, s megszűnjön áruként létezni a virtuális térben. Projektje egy trash hangulatú helyspecifikus installációban tárgyasít: egy sötét szobában elhelyezett öt nagyméretű print, valamint a virtuális tárgyak (olyan fiktív tárgyak, amiket a játék során lehet megszerezni) reprezentációja által.

A *NOTHING IS OK*, Gombás Bianca diplomamunkája a személyes problémák és társadalmi „rendellenességek” vizuális párhuzamán keresztül igyekszik az egyén és szűkebb, tágabb környezete mindennapi kilátástalanságát, tehetetlenségének érzését közvetíteni. Rétegenként halad, lazán egymáshoz kötve a helyzeteket, nincs kiemelés, csak mozzanatok azonos hangsúllyal, szociológiai megközelítéssel. Analitikus figyelemmel kiválasztott, jelentéktelennek tűnő utcaképek, életképek, a hétköznapokból kiemelt fragmentumok jelennek meg a változó méretű, fekete-fehér fénymásolatokon, melyek szemcsézettsége és atmoszferikus, monokróm világa hangsúlyozza a kiindulópont hétköznapiságát. Egyfajta társadalmi közérzet feszültségei jelennek meg egy gyermek, az alkotó testvérenek gondjaiból kiindulva. Ugyanazt a jelentést keresi az utcán, mint otthon: saját közegét, jelenét vizsgálja, s a helyesírási hibával (a címből szándékosan kihagyott I betű) erősíti a mondanivalóra, a verbális üzenet és a vizuális tartalom összekapcsolásával. Installációja a technika által többszörös leképezése a valóságnak, melyben a személyes-családi történetet a kiindulópont, a lehangoló valóság bemutatása a cél.

Generál Kristóf *Józsefváros Originals* című sorozatában portrék és utcaképek váltakozásával igyekszik egy szubkultúrát megjeleníteni. Képein átlag józsefvárosi helyszínek jelennek meg, de a sztereotípiákat mellőzve inkább egy, az amerikai életérzést magáénak tudó generációs identitás vizuális megfogalmazása a cél. Azt vizsgálta, hogy miként hat napjaink nyolcadik kerületének ifjúsági kultúrájára a hétköznapokban jelen lévő amerikai életérzés. Az alkotó tömören fogalmaz, s a külső üzenethordozó egységek megtartásával az önreprezentáció megjelenési formáit keresi. A portrék és helyszínek képei egymás mellett jelennek meg, kiegészítik egymást, s a fiatalok úgy vannak saját környezetükben megjelenítve, hogy a lokális kontextusukból kiszakították őket, s fehér háttér előtt pózolnak.

A tanult látás metodikáját kérdőjelezi meg *Recurrence* elnevezésű sorozatában Rácmolnár Milán, a digitális képi manipulációra is reflektálva. Egy már önmagában is ellentmondásos természettudományos bemutatóhelyet, az állatkertet választott helyszínül. Az alkotó képeire hol látványosabb változtatások kerültek, hol teljesen belesimulnak az állatkerti vizualitásba. Sorozata, kísérlete akár az állatkert jelenségének kritikájaként is értelmezhető lenne, hiszen a választott helyszín maga a megkomponált illúzió, aminek tudatában vagyunk, s melynek újbóli

manipulációjával élt a fotós – ez a csavar azonban túlon túl rejtve marad ahhoz, hogy megkérdőjelezze a látás folyamatát vagy a látványt. Rácmolnár képei nem billennek el sem a társadalomkritika, sem pedig a szürrealitás irányába, így a néző is könnyen átsiklik a sorozat képei felett.

Fóliafolyó, buborékfóliába csomagolt szikla, mentőfólia, hegygerincet követő takarófólia, a vízfelszínen békésen úszkáló hungarocell – **Rétfalvi Soma Pack** sorozatában a csomagolóanyag, a posztindusztriális társadalom kelléke válik aktív képalakító elemmé. Nem talált szituációkat fényképez, ő hozza létre a látványt. Bár morfológiai hasonlóság van a land arttal, az alkotó inkább képi hatásokat akart létrehozni, mintsem természeti installációkat. Tájakba beépített csomagolóanyagot látunk, a megrendezettség azonban sokszor nem feltűnő, intervenciói nem válnak disszonánssá. Szinte észrevétlenül csempészi a képekre a szemetet, a látvány részévé teszi, mely eggyé válik a környezettel, s valóban inkább hat absztrakt művészeti intervenciónak, mint használaton kívüli csomagolásnak. A tájban, mely elsősorban érintetlennek látszik, jelen van ezáltal az emberi nyom, jelenlét. Csak egy-egy elem, mely többnyire belesimul a tájba a hét helyszínen, a képeken megjelenő képalakító elemek esztétikai minőségükben jelen. Az árucsomagolással aktív környezet-szennyezővé válunk: ami eredetileg védelem céljából készült, de feleslegessé vált, annyira jól illeszkedik a tájba, annyira hozzá szokott a szemünk, hogy észre sem vesszük.

A halál érzetének feldolgozásával foglalkozik **Fejér Bernadette** *Exitusa*. Személyes kapcsolódása van a fotósoknak a témához, de a gyászolás folyamatának bemutatását tűzte ki célul. Mi az, amit egyes helyzetekben meglátunk, s lelkiállapotunk mennyire befolyásolja látásmódunkat? Vizsgálata szerint az emberi érzelmek közvetítésére legjobban a természet alkalmas, így képsorozatában a természet a halálhoz kapcsolódó érzelmek vizuális kivetítéseiként jelennek meg, a természetben talált szimbólumokkal kiegészítve. A sorozatban minden a születéshez és a halálhoz, az élet körforgásához kapcsolódik – s a föld, víz, tűz öleli körül a halandóságot. A magány és veszteség vizuális megjelenítése volt a cél: a gyászhoz köthető pszichológiai és kultúranthropológiai megközelítések, a transzcendenssel való kapcsolat, melyet a tárgyak szimbolikája egészít ki. A sorozat egy gyászfeldolgozási önterápia, melyet az önarckép helyez személyes kontextusba. ■

Artwork 2 PRINT

FOTÓKÖNYV

**ONLINE TERVEZÉS
ÉS RENDELÉS**

1-202-1653 • info@artwork.hu

<http://fotokonyv.artwork.hu> • I. ker. Ostrom u. 6.

FEJÉR BERNADETTE | Exitus

GENERÁL KRISTÓF | Józsefváros Originals

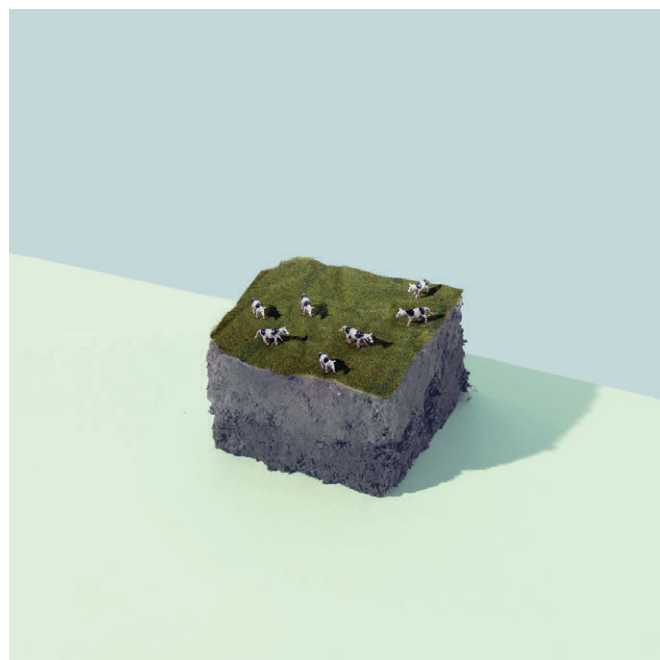
GOMBÁS BIANCA | Nothing is OK

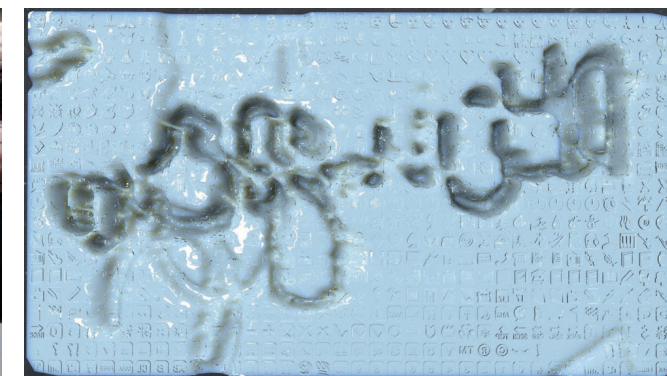
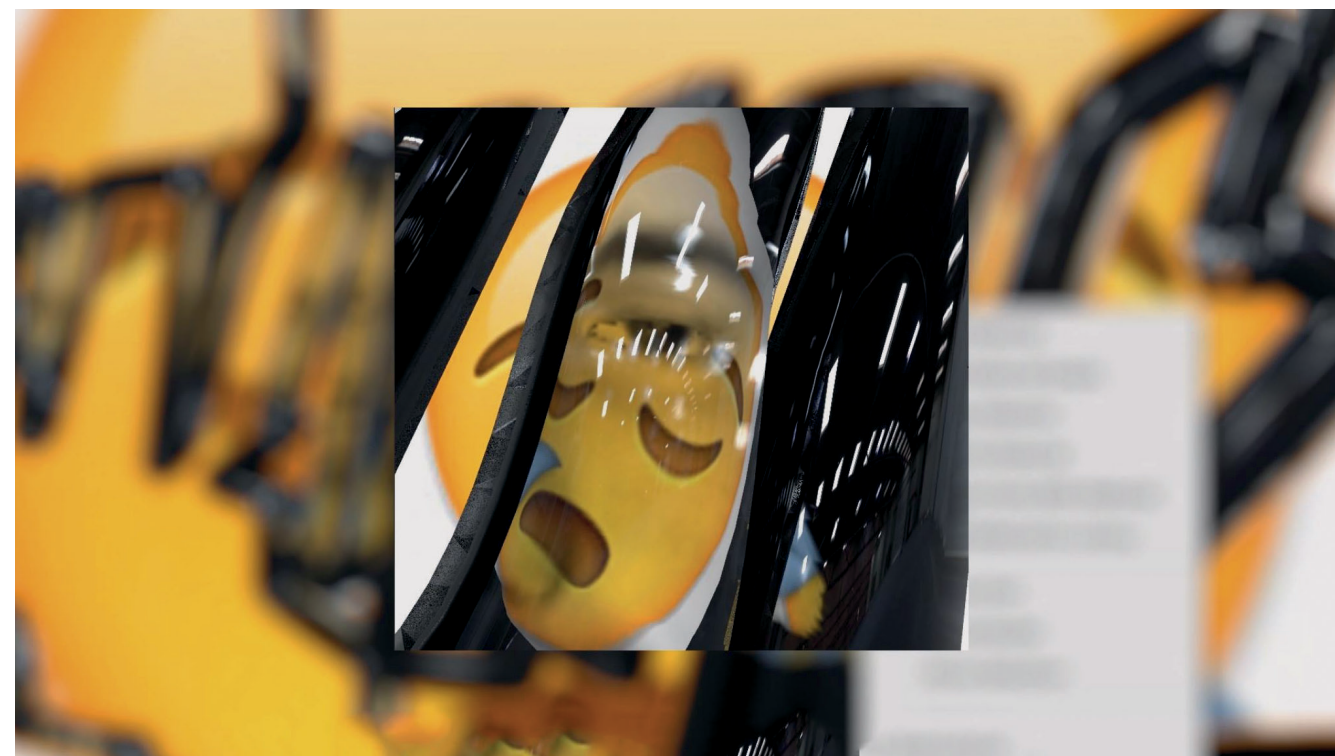
HODOSY ENIKŐ | Láthatatlan te

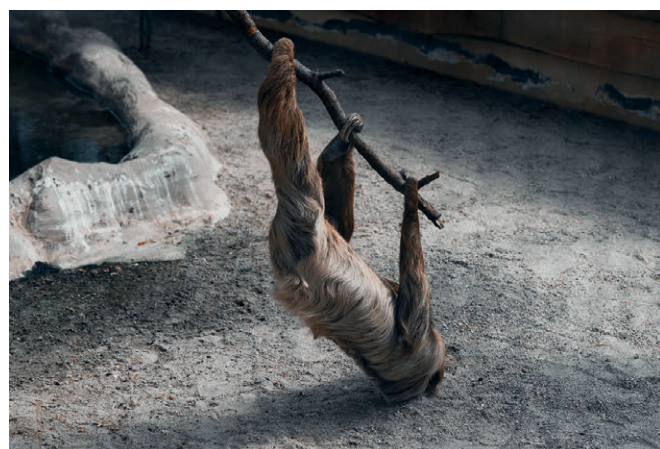
KRISTA MÁTYÁS | Cut

PÁLL TAMÁS | ArbVau Network

RÁCMOLNÁR MILÁN | Recurrence

RÉTFALVI SOMA | Pack

